

PROZA

Vladimir Kovačič

Lahkih nog naokrog
(odlomek)

Kolikor se mi je hitrost pri teku v zadnjih letih povečala, toliko se mi je pri pisanju zmanjšala. Niti enemu niti drugemu ne pripisujem življenjskega pomena, nedvomno pa drži, da sem nekega lepega dne med tekom zavil v lekarno in od začudene prodajalke kupil lekarniško tehtnico. Nakup je bil kar se da ugoden, tehtnico sem namreč dobil za polovično ceno, poleg tega pa še na tri mesečne obroke. Tehtnice se pač ne prodajajo za med kakor aspirini, vitamini ali kapsule za stodesetletno življenje.

Na farmacijo se še zmeraj ne spoznam, a ugotovil sem, da je lekarniška tehtnica tudi za tehtanje besed nadvse primerna. Odslej jo imam na pisalni mizi poleg pisalnega stroja. Na njej natančno steham vsako besedo, in če povem, da mi je važen vsak miligram, sploh ne pretiram. V časih porabniške mrzlice je to nedvomno zamudno opravilo, neprimerno za ustvarjanje materialnega dobička, a zavoljo te pomanjkljivosti nisem med tekom še nikdar protestiral. Ravno narobe, še bolj sem kopičil zaloge adrenalina. Nikoli se ne ve, kdaj me bodo okoliščine prisilile, da bom začel črpati iz zlatih rezerv.

Med tekom se možgančki dobro prekrvavijo in spočijejo, kot se med pisanjem spočijejo nožne mišice, če nisi ravno Balzac, ki je pisal stoje, bedak! Tako se pri enem in drugem opravilu obvarujem poškodb, čeprav vse le ni šlo čisto po sreči. Nekaj časa sem moral mirovati, kar je za nemirnega pisatelja še kako hudo. Če bi se posvetil le eni muzi, bi imel nedvomno več možnosti, da postanem vrhunski pisatelj ali vrhunski tekač, a tudi stoodstotno možnost, da bom duševni ali telesni invalid, če bom gojil le eno disciplino.

Mislím, da je bila moja odločitev za multidisciplinarnost pravilna, saj se najbrž v nasprotnem primeru ne bi tako pogosto odločal za igranje fanfar. Glasba ne pozna meja. Z njeno pomočjo še laže prestopam brez potne-

ga lista iz mišic v možgane, zdrav ko dren. Tudi nazaj grede me ne ustavi noben carinik ali policaj. Kako lepo bi bilo, če bi bilo vedno tako, če bi se zmeraj odpravljaj na popotovanje brez potnega lista v žepu!

Ko sem bil na dolgem popotovanju, me je bilo od vsega najbolj strah, da bi ostal brez potnega lista in bi potem imel opraviti z neskončno vrsto birokratov. O tem sem večkrat sanjal. A bil sem bolj iznajdljiv kot Kafka. Elegantno sem se ognil njihovih zguljenih brezrokavnikov, bedastih vprašanj, neskončno zamotanih formularjev. Sanjal sem, da bom vse življenje potoval in da gre pri tem tudi brez štampljke v potnem listu.

Ampak ko sem se prebudil, mi je bilo toplo pri srcu, ko mi je potni list dokazoval, da sem še zmeraj Slovenec. Le kaj bi bil brez njega, bi bil še vedno tako svoboden kot ptiček, ki ne potrebuje veje?

O tem se pravzaprav sploh nisem več spraševal, dobro se zavedajoč, da nacionalni projekti niso moja domena. Povsod je lepo, a nikjer ni najlepše. To pa še ne pomeni, da sem enkrat za vselej opravil s superlativi. Nikakor ne. Saj sem vendar imel v načrtu vzpon na najvišjo perujsko goro.

Pri vsakem opravilu je važna predvsem enakomernost ritma. Celo pri sekanju glav. Bolj ko je enakomerno, bolj je za zgodovino normalno. Raziskujočih zgodovinarjev ne meče iz tira in raziskovalno delo teče nemoteno naprej.

Ko dosežem enakomernost, si zagotovim lahkotnost, ki bi jo težko natančno opredelil. Tu mi niti lekarniška tehtnica kaj dosti ne pomaga. Lahkotnost se zna nadvse spretno izmikati jasni formulaciji. A kako pomembna je, vem in čutim na še tako ostrem ovinku tekaške proge ali stavka. Brez nje bi me že ničkolikokrat vrglo v grmovje ali telegrafski drog, če ne bi celo z glavo treščil v klicaj in bi se mi pri tem zabliskale vse zvezde Rimske ceste.

Lahkotnost jemlje še samomorilec gon po smrti, zato je upati, da se bodo v prihodnosti znameniti, pa tudi manj znameniti Slovenci posvečali teku vsaj toliko kot težko prebavljivim alkoholnim pijačam, kajti pravilno doziranje enega in drugega je pogoj za polnokrvno življenje, če moje izkušnje kaj pomenijo. Meni že. Vse življenje se učim na svojih napakah, in kolikor lahko presodim, mi gre dobro; potrudil pa se bom, da mi bo šlo še bolje.

Dr. Rugelj meni o takšnem kombiniranju drugače; po njegovem je eno z drugim nezdržljivo: tekač teče, pijanec pije, tekač ne pije, pijanec ne teče, ampak pade, ker ga alkohol spotakne kar na mestu, v veliki večini primerov kar sedečega ali celo ležečega.

Tako je to po dr. Ruglju, ki je nedvomno ugledna kapaciteta. A prepričan sem, da se bo našel kdo, ki bo stavil name. Znanstvenih dokazov sicer ne premorem, a kdor se zadovolji z emocionalnimi, bo postal izvrsten

kombinatorik, nikakor ne notorik. Znanost včasih omejuje in zato se kakšen znanstvenik tu pa tam utopi v alkoholu. Tudi znanstvenik se kdaj pa kdaj odpravi na širono vinsko morje veslat s preluknjanim čolnom – pa naj si pomaga s svojo znanostjo!

Za dr. Ruglja je seveda docela razumljivo in tudi razumno, da ostaja pri svojem; končno živi od tega, da zasvojenca odvaja od dobre kapljice in jim v zameno ponudi drugačne oblike zasvojenosti: hribe, tek in seks.

Ampak pustimo alkohol in Ruglja pri miru! Že čez nekaj dni grem na vinski sejem. Na zdravje!

Daleč daleč sem stran od tistega, o čemer sem prvotno nameraval pisati. Z odvitimi jadri navdiha sem pomešal vse zemljepisne dolžine in širine in zdaj sem tu: nekaj tisoč kilometrov, nekaj ur letenja z jumbo jetom stran – in tečem v poznopoletno jutranje sonce, ki mi kakor nož za konzerve odpira strast v moje drobovje, in se mi hoče bulterier zagnati pod noge, ki so ulovile pristrčno lahkoten in enakomeren ritem ustvarjanja.

Vem, da je prvotna zamisel marsikdaj neuresničljiva. Zato se s tem veliko laže sprijaznim kakor s krvoločnim pogledom pasjega izrodka, bolj podobnega prašiču kot psu. In če je takšen pes najboljši človekov prijatelj, potem se njihovim lastnikom pa tudi drugim ljudem cirilica piše in jaz sem prvi papež, ki ne prepoveduje abortusa. Ljubitelji psov naj si o meni mislijo, kar hočejo, a ta hip sem prav gotovo večji ljubitelj pujsov kot psov. Pujsi tako prostodušno rijejo po blatu, da jih je veselje gledati. Pujsi imajo pametne oči in jim je namembnost blata veliko bolj jasna kakor lastnikom bulterierjev, ki nikoli ne pomislijo, kaj bi bilo, če bi jim pujs skočil za vrat. Ali se sploh zavedajo, koliko blata za ovratnikom bi to pomenilo? Mar si domišljajo, da bom s svojo lekarniško tehtnico tehtal blato za njihovim vratom? Mar mislijo, da nimam drugega, pametnejšega dela?

Lastnikov bulterierjev ne bi bilo slabo privezati na vrvice, blato za njihovim ovratnikom pa bi bilo nedvomno koristnejše za gnojenje. Lastniki bulterierjev so gotovo manj koristni kakor blato, bodimo pošteni! Če bi se nasploh v življenju manj sprenevedali, bi bilo za naše otroke bolje poskrbljeno, mar ne!

Gospodarji bulterierjev se mi zdijo mešane pasme, nekje med psom in morskim prašičkom. Še srečo imajo, da mi danes ni do zlobnejših primerjav. Čeprav nisem psihiater, si upam trditi, da se lastniki bulterierjev še dolgo ne bodo otresli manjvrednostnih kompleksov. Njihovi kompleksi bodo za dolgo preživeli bulterierje, kajti bulterierje je veliko laže iztrebiti kakor komplekse njihovih gospodarjev. Navzlic tem dejstvom pa še zmerom ostane nepojasnjeno, zakaj je bulterier napadel dr. Ruglja, ko je tekel po Golovcu.

Dialektika te problematike je, hvala bogu, vsaj na enem koncu razrešljiva, jaz pa bi moral biti še veliko bolj zloben, da bi bil primerljiv z lastniki bulterierjev. Pravico do zlobnosti vsekakor imam, saj bi skoraj padel, se potolkel in potem svet ne bi bil več v moji lasti. Pod ne več lahkotnimi, temveč padajočimi koraki bi se znašel v klavrnem mašilu, če se ne bi celo ne kriv ne dolžen šopiril na nezgodnem oddelku, zdravniki pa z menoj, ne da bi kdorkoli imel kaj od tega. Ne imeti nič pa je slabše kot imeti bulterierja, bi rekli njihovi lastniki.

Že vidim gospodarje bulterierjev, kako jezno odlagajo knjigo. Na srečo jih ni veliko, tako da njihovo mnenje o njej ne bo bistveno vplivalo na njeno prodajo. Zastran tega me res ne skrbi, mene, skrbnega zapisovalca korakov, pod katerimi bom razlomil ugriz bulterierja, hough.

Ja, mineva me vsakršna bojazen, da ne bi dokončal knjige. To berem v zvezdah ali pa v očeh morskih prašičkov, če vam je ljubše. Meni je pravzaprav vseeno, glavno je, da sem cel in da nisem samemu sebi v napoto.

Grem naprej. S knjigo in s tekom. Ne ustavim se zlepa, še zlasti ne, če je sonce. Včasih pa se le pojavi kakšna skrb. Zaskrbi me, da bi tekel nazaj – po prvotno zamisel. Ampak, šmentana muha, saj ni nikjer rečeno, da je prvotna zamisel najboljša. Sploh pa se ne gre omejevati z nobenimi teorijami o ustvarjanju. Tek in omejenost ne gresta skupaj. Da bi bil tekač debil, o tem nočem slišati. Sier pa ni tega nihče trdil. Niti za prvo ljubezen ni mogoče trditi, da je bila najbolj romantična. Kaj ne bi mogla biti zadnja ljubezen še bolj? Ali pa tista nekje na sredini?

Niti zadnja, niti srednja, niti prva ljubezen ni bila v prvotni zamisli. Potopis je pač preveč realistična oblika za romantične ljubezni, čeprav sem zavoljo potopisa letel. Z ladjo bi predolgo potoval, toliko časa na žalost nisem imel na voljo. Z ladjo bi si preveč skrajšal samo dolgo popotovanje, in če bi z ladjo potoval na vsekakor skrajšano popotovanje, potem bi bilo smiselno razmišljati o ladijskem dnevniku. Mogoče bi postal tako ambiciozen, da bi si na ladji zaželel zavihteti se na mesto kapitana.

Vse to so zgolj ugibanja, glede letenja pa je vsekakor potrebno pojasnilo: ne leti zgolj človek, ki bo pisal potopis, marveč tudi ljubezen. Saj ste slišali: ljubezen ga je ponesla med oblake. Ampak ljubezen se lahko rodi tudi med tekom. In če se je pokazalo, da bi bila brez teka tale knjiga povsem drugačna, vsekakor veliko manj zanosna, potem se lahko nekoliko posvetim tudi pripravam za prejšnje svetovno prvenstvo v atletiki.

Ljubezen je v skrbno načrtovane priprave posegla tako nepričakovano in usodno, da se prvenstva sploh nisem udeležil, temveč sem ga spremljal po televiziji, pred katero sem zavoljo vnetih tetiv na nogi le s težavo

prišepal kot kakšen prvorazredni kripelj. Zavaljo poškodbe sem bil še pred koncem priprav prisiljen odpotovati domov. Priprave so me stale veliko bolečin, da o količinah porabljenega denarja sploh ne govorim, saj sem še zmeraj amater, kljub odličnim rezultatom, ki jih zadnje čase vse pogosteje dosegam. Danes mi ni žal vloženega truda in denarja. Vedno več časa je pred mano in zato se veselim, pozabljajoč muke zaradi vnetih tetiv. Tako mi je bilo pač usojeno.

Iz naklonjenosti do življenja sem uspešno presegel usodo in začel razmišljati, da bi se preusmeril na skakanje v višino, kjer zadnje čase Slovenci dosegamo najboljše rezultate. Toda kdo ve, kaj bi bilo, če bi na prejšnjem svetovnem prvenstvu tekmoval v maratonu. No, bogovi so hoteli drugače, in četudi bi se jim uprl, ne bi bilo nič drugače. To vem in bogovi se velikodušno strinjajo z mano.

V Stockholmu je zrak čist kot le kaj. Stockholm je edino evropsko glavno mesto, kjer niso prebivalci še nikoli pomislili na uporabo plinskih mask, izvemši prebivalce, ki imajo preganjavico z vojnam. V nobeni evropski prestolnici nimajo ljudje tako zdravih pljuč kot v švedski metropoli, kjer po številnih parkih, po potkah okrog jezer skoraj ne vidite človeka, ki bi hodil. Še priletne gospe, ki imajo namesto nog keglje, in starejši gospodje, za katere bi bilo skoraj bolj normalno, če bi bili mrtvi, tečejo, kolesarijo, delajo sklece, se držijo za veje dreves in se dvigujejo in spuščajo tudi po stokrat, če mi verjamete ali ne. Zato nimajo samo najbolj zdravih pljuč, temveč tudi najbolj vzdržljiva, če se jih ravno ne poloti pljučni rak. Takšno vzdušje je zanesljivo nadvse primerno in spodbudno za športnika, ki hoče na svetovnem prvenstvu doseči razveseljiv rezultat.

Tekači, kolesarji in vsakršni rekreativci se pozdravljajo, kakor da bi se poznali od ranih otroških let. Zdrav duh izžareva z obrazov ljudi in zato bi v Stockholmu evropskemu kontinentu težko prisodil utrujenost in težnjo k izumiranju. Prej bi rekel, da je Evropa ponovno v vzponu.

Nihče te pri teku ne muči in nadleguje z opazkami, kako bi bilo bolje, če bi šel delat. Tu imajo ljudje drugačna merila za delo, njihova subtilnost je veliko bolj novodobna, ne tako obremenjena z apokaliptičnimi videnji kakor pri nas. Ljudje se ne vtikajo vate, če ni za to nobene potrebe, in ti ne grenijo življenja s svojimi problemi, ki jih uspešno rešujejo predvsem zaradi izredno visoke blaginje. Tudi to je nekaj, zlasti če ti pustijo vso svobodo, da delaš z njo, kar hočeš.

Ja, na Švedskem je svoboda, poprečen Slovenec je ne bo nikoli toliko deležen. Slovenec bi si vsekakor rad zagotovil toliko svobode, a za to mu manjka denarja. Za poprečnega Slovenca sta svoboda in denar kot rit in

srajca. No, ko bo zaslužil več, bo bolje, toda nikoli ne tako kot na Švedskem, kjer sem prvič v življenju med enim stavkom pretekel sto metrov, ne da bi videl oziroma čutil enega samega nejevoljnega človeka.

Moja forma se je izboljševala iz ure v uro, spomladanski dan je v Stockholmu dolg in nisem zabušaval. Zares, v Stockholmu sem si že ob prvem treningu rekel: Če bi to zamudil, potem bi zamudil življenje. In takšnega življenja, kot ga imam sedaj, nočem izpustiti iz pljuč. O, če pomislim, da bo njihova kapaciteta vsak dan boljša! Kaj sem počel doslej, da nisem prišel sem! Na Stockholm še pomislil nisem prej. Le kaj sem delal, le zakaj sem bil tako ozkosrčen do samega sebe! Tega ne bom nikoli več dopustil. Ozkosrčnost do samega sebe je nezdrava klika, ozkosrčnost je nevarno samozatajevanje in samozatajevanje te prej ali slej pripelje do tišine. V tišini pa se dobro počutijo le modreci, za normalne ljudi vsekakor ni. Kaj sem počel doslej – čepel na starih rezultatih?

Nad tem se je vredno zamisliti. Človek je res zamotan fenomen in včasih poznaš sebe slabše kot kogarkoli drugega okrog sebe. Vase je težje pogledati kot v druge.

Mogoče pa sem pred sabo celo zapiral oči!

Ne bi rekel. Saj sem dal korakom vso možnost, ki jim gre, pazil sem, da je bil korak čim daljši. Resnično, še nikoli ni bil tako dolg, bil je gibek kot njega dni Miro Cerar na konju ali drogu in v korakih stotih metrov se je zgodilo najmanj toliko, kot če bi Jules Verne v osemdesetih dneh obkrožil svet.

Po poškodbi se je napredovanje seveda ustavilo, ampak v podzavesti so nedvomno ostali nastavki za dobro zgodbo, ki mi počasi prihajajo na pomoč.

100 m = 1 stavek

1000 m = 100 stavkov

Sleherni dan se bom skušal držati te formule, pa če bodo fiziološke prekle padale z neba! Z njo se mi bo povečala še hitrost pri pisanju, čeprav temu še zmeraj ne pripisujem življenjskega pomena. Vsekakor je pregledna in po njej se da že na oko hitro računati.

Kot že rečeno, sem v Stockholmu napredoval iz ure v uro in v tetivah nisem sprva občutil nobenih bolečin. Pri takšni hitrosti je en stavek na sto metrov hočeš nočeš nekaj pomenil, pa če se obremenjujem z življenjskimi pomeni ali pa tudi ne. To znese na deset tisoč metrov sto stavkov, kot je razvidno iz formule, in če bodo stavki kratki, potem moja vsakdanja tlaka ne bo preveč izčrpavajoča.

Navaditi se bom moral na kratke stavke. Kratki stavki navadno tudi največ povedo.

Upam, da se mi poškodba, ki jo bom v kratkem ustrezno pojasnil, ne bo ponovila, zgodbi pa bo ostal vsaj rep, če se bo že glava zgubila.

Povsem se strinjam s prijateljem, ki mi je nekoč mimogrede navrgel, da preveč dela ne krepí, marveč krivi človeka. Svojo trditev je podkrepil s številnimi žalostnimi, a resničnimi primeri, toda bolezní hrbtenice se ponašajo s tako težko prebavljivimi imeni, da ne bi z njimi niti svojih sovražnikov moril, kaj šele spoštovanega bralca. Vsako pretiravanje pravzaprav škoduje, a nikogar ne poznam, ki ne bi v nečem pretiraval. Omenjeni prijatelj je na primer preveč kadil, število pokajenih cigaret je marsikateri dan preseгло stotko, vendar to še ne dokazuje, da je imel časa na pretek in da je bil lenuh.

Ne vem zanesljivo, zakaj sem se nanj spomnil v Stockholmu, med svojim prvim tamkajšnjim treningom, ki ga upravičeno imam za zgodovinskega, nedvomno pa drži, da sem ga imel takrat v tistem parku nekaj krogov pred sabo. Povsem naravno je, da sta bila delo in tek nekaj časa na isti valovni dolžini, navzlic temu pa se problemi niso za stalno rešili. Pri nas večina ljudi še zmeraj premalo teče, a preveč dela, oziroma, bolje rečeno, se peha za zaslužkom. Ker mi je veliko do zdravega ravnotežja, sem toliko več truda vložil v tek. Mogoče je tudi moj prijatelj nehote pripomogel, da je moj tek nenavadno hitro prerasel v peklenski dir. A ker en človek najbrž ne zmore vsega, sem se poškodoval. Le kdo bi zanesljivo vedel!

V pehanju za zaslužkom smo Slovenci nepremagljivi. Z eno plačo je pač težko priti v Evropo in živeti po evropskih merilih. To seveda ne velja za vsak poklic, a če se spomnim na učitelje, potem mi prekipi do roba.

Ne bom presenečen, če mi bodo zlobneži pripisali, da gre pri mojem pisanju za poskus, kako bi si izboljšal standard. Še zdaleč ne. Tako skromen pa še nisem. Rad bi segel visoko v nadporečje, četudi bo vse skupaj ostalo samo na duhovnem nivoju. Bomo videli. Upam, da sega moj pogled vsaj tako daleč naprej kot nazaj.

Ker sem učitelj, ne gre dvomiti, da se na problematiko šolstva spoznam. Če pa sem učitelj glasbe, je moj posluš za problematiko šolstva še toliko bolj občutljiv. Problematika šolstva zveni v molu, torej zavija otožno kakor pes v polno luno. Na ministrstvu za šolstvo in šport si pred takšnim otožnim zavijanem zatiskajo ušesa, vse, kar prihaja do njih v molu, je kakor bob ob steno. Navajeni so himničnih napevov, ampak iz učiteljskih grl se ne zabliška in zagrmí nič zmagoslavnega. Zato si niso eni in drugi niti najmanj v sozvočju. Ker je pri učiteljskih kolibah bolj malo denarja na mizi, se ne gre čuditi, da so med učitelji številni kronični bolniki. Kronična tečnost, se navadno glasi diagnoza. Vsaj tako težko ozdravljiva je kot alkoholizem, ampak

alkoholizem ima za protiborca dr. Ruglja, kronična tečnoba pa nima proti sebi nobenega Don Kihota. Kronična tečnoba in alkoholizem se v nekaterih, ne tako redkih primerih združita. Temu navadno podležejo tisti ambiciozni učitelji, ki se zavoljo postranskega zaslužka lotijo še kakšnega drugega dela, namesto da bi tekli v copatah firme Nike – ali Asicx, na katero jaz prisegam.

"Preveč dela krivi človeka," je izjavil moj prijatelj, ki ni bil nikoli učitelj, za pedagoško delo pa je bil vsekakor primeren kot zrela hruška. Imel je nekaj ugodnih ponudb, ampak za drobiž se ni bil pripravljen prodati. Pa še neke druge razloge je imel. A pojdemo lepo po vrsti!

Zdaj se tudi mene loteva tečnost, čutim, kako nergam. Nekakšno nelagodje se seseda name kakor hiša strahov, postavljena iz kart, izmaknjenih propadli vedeževalki. Prav ji je, kaj pa je tako pesimistično napovedovala, brez najmanjšega občutka za psihologijo!

Za vsako nerganje pa le ne gre kriviti učiteljevanja. Po svojih zadnjih stavkih bi rekel, da sem danes vstal iz postelje z levo nogo. Nikakor ne gre dvomiti, da je za rokopis poleg desne roke (pikolovci končno vedo, da sem desničar) pomembna tudi ena ali druga noga, kar velja za tek, učiteljevanje in vsako drugo telesno ali umsko dejavnost.

Ne, danes sem vstal z desno nogo, res pa je, da me je za hipec zamikalo, da bi stopil na levico, kajti spomnil sem se na poškodovane tetive na desni nogi. A nalašč sem stopil na desno nogo. Mogoče sem hotel premagati strah, kaj jaz vem. Kolikor se spominjam, me ni bilo strah, ampak kdo bi pri vsej tej kolobociji še dobro vedel, za kaj je šlo.

V Stockholmu sem vsekakor napredoval. Če bi bil v vojski, bi najbrž prilezel do generala. Toda ko sem se poškodoval, so bile noge nenadoma brez smisla. Komaj sem stal in svetovno prvenstvo je postalo zame najbolj kruta utopija. Slovenija ni več mogla računati name in priložnost je splavala po vodi. Mogoče bi bil eden redkih učiteljev, ki bi namesto žalostink prepeval Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan itd. Če pomislim na to, bi najraje zaklel. Ampak ne bom. Leva in predvsem desna noga sta spet na mestu in zato tečem, tečem in se spominjam Stockholma, prijaznih drevoredov in njihovih dreves, ki so mi bila v pomoč, ko sem se zgrudil. Bolečina je bila tako ostra, da je niti z besedami ne želim ponoviti. Če bi jo, bi se utegnilo slabo končati za desno nogo.

Mnogo je pomembnih pisateljev, ki dan za dnem vstajajo le z levo. To jim je prišlo v meso in kri in niti ne pomislijo več, da bi bilo lahko drugače. Tudi drugače kaj neradi stopajo na desno nogo, le iz praktičnih razlogov tu pa tam. A ker so po večini nerodni, pride kaj rado do komplikacij. Nobena

redkost ni, da se jim desna noga namesto na tleh znajde za vratom.

Prepričan sem, da je Thomas Bernhard med presledki v pisanju poleg obveznega pitja kave vsaj nekajkrat na dan preskakal svojo delovno sobo po dolgem in počez po levi nogi. Z njo je znal obrusiti stil kot malokdo drug, z njo si je pribrcal ravno pravnjno dozo nerganja in se tako ovenčal z nesmrtno slavo. Če bi se pri vstajanju zanašal na desno nogo, bi bil najbrž poprečen pisun, stalno bi se hahljal in bolj, kakor pisal, hodil na literarne večere in se tam nevezano pomenkoval. V življenju bi mu bilo sicer laže, ampak priprave na nesmrtnost terjajo svoje. To še ne pomeni, da ima pisatelj, ki vstaja z desno nogo, vse attribute, s katerimi se zapiše nesmrtnosti. Še zdaleč ne. Ampak Thomas Bernhard je bil že takoj po spočetju aboniran na vstajanje z levo nogo in zato bi bilo nenaravno, če bi odpovedal abonma. Znal je prisluškovati trenutkom po spočetju, ni se izneveril samemu sebi. Brez dvoma je velik pisatelj. Pa še glasbo je študiral. A na srečo ni postal glasbeni učitelj. Z levo nogo bi marsikaterega nadarjenega učenca spodnesel tako temeljito, da bi se težko še kdaj pobral. Bolje je, da niti ne pomislim, kako nečloveško bi otroci trpeli pod taktirko neponovljivega literarnega maga, ki bi se težko odpovedal vstajanju z levo nogo. Kdo ve, če ne bi v njem prišlo do notranjega razkola, če bi opravljal hkrati dva poklica. Vsekakor bi ga v takšnem primeru pestile neznosne muke, ki bi jim prej ali slej podlegel. Vprašanje je, kaj bi ostalo od njegovih knjig. Vsekakor se je razumno spravil sam s seboj, kajti imel je nepogrešljiv talent. Če bi mu kaj privoščil, bi mu predvsem vstajanje z desno nogo – seveda ob drugačni dedni zasnovi.

Sam se vedno bolj navajam vstajati z desno nogo. Končno je lahko vsakomur evidentno, zakaj, kot je evidentno tudi to, da s tem veliko tvegam. Kolikor se poznam, bi mi pri pisanju in teku bolj ustrezalo kombiniranje obeh nog. Toda na račun talentiranih učencev sem pripravljen marsikaj požreti. Rad tvegam, rad počnem veliko stvari hkrati. Navzlic amaterstvu, tako rekoč volonterstvu, imam trdno moralo. Glavno je, da nisem invalid, in če se ne motim, mi je najrazličnejše obveznosti uspelo zadovoljivo uskladiti. Iz tega bom črpal za prihodnost.

Učitelji, ki vstajajo z levo nogo, so navzlic peklenski zajedljivosti nemalokrat nadpoprečno uspešni. To je sicer navzkriž z zdravo pametjo, a nekaj dokazov za takšno trditev lahko kadarkoli stresem iz rokava.

Velika škoda je, da nimamo o jutranjem vstajanju učiteljev nikakršnih statističnih podatkov. Zato predlagam ministrstvu za šolstvo in šport, da se potrudi in nemudoma napravi statistiko o jutranjem vstajanju učiteljev iz postelje.

Pri nas počnemo vse z zamudo. Kamorkoli pridemo, pridemo z zamudo. Nenadoma ne bomo tako nikamor več prišli. Ustavili se bomo na zanemarjenem parkirišču.

Kdor teče, ga vsaj tek žene naprej. Ampak s tekom tudi ne opraviš vsega. Tudi tek čez drn in strn ima svoje meje.

Stavim, da bodo odkritja o jutranjem vstajanju učiteljev presenetljiva, vsekakor bodo imela daljnosežne in pozitivne učinke na razvoj našega šolstva v zadnjih letih drugega tisočletja. Z njimi bomo nadomestili izgubo, ki je ni mogoče niti s tekom, in spet bomo zaplavali v osrednji tok omikanosti. Spet bomo tam, kamor sodimo, ne pa na balkanskem sodu smodnika, kjer nas tako radi vidijo zavistneži;

Ni vseeno, ali bomo v tretje tisočletje vstopili z desno ali levo nogo – to se seveda nanaša na učitelje, ki nosijo neprimerno večjo odgovornost kot pisatelji. To velja tudi za Slovenijo. V dobi skokovitega napredka se ljudem mogoče ne bo več dalo brati. Sam sem drugačnega mnenja, toda nekateri futurologi so prepričani, da se bo pomen knjig drastično zmanjšal. Knjige vzamejo preveč časa, menijo. In dokler ne bo življenje večno, je vsaka sekunda dragocena. Pisatelji pa so zgubili občutek za čas in tudi za prostor. Obnašajo se, kakor da ni nikoli mogoče izčrpati rudnikov na Zemlji. To je smešno, a kaj, ko so prepričani o neizčrpnosti naravnega bogastva. Pripovedujejo in fantazirajo brez konca in kraja in njihovo blebetanje je samo sebi namen. Po drugi strani pa danes pritisneš na gumb in na ekranu najdeš vsak kotiček na površju ali notranjosti, karkoli se domišliš. Tako pravijo in še prav imajo.

Ampak pisatelji se ne dajo, tako kot tudi tekači vztrajajo. Koraki in besede se nadaljujejo iz dneva v dan in se lovijo v dihanje. To je vse in nič več, edini pomen dveh najbolj sorodnih si disciplin, med katerima se zdi, da sem učiteljevanje privlekel za lase.

Kakorkoli že, pomen učiteljev se bo stopnjeval. O tem ne gre dvomiti in že zato bi veljalo učitelje bolje nagrajevati. Na osnovi predlagane študije bo lahko ministrstvo opravilo med učitelji še studioznejšo klasifikacijo. To, kar je storilo doslej, je le začetek dobro zamišljenega načrta. Končno ne bomo več vsi enaki. Ministrstvo za šolstvo in šport je tako uspešno razcefralo komunistične parole o enakosti. Med učitelji zato ne bo več dolgočasje in bolj privilegiranih med enakimi.

Toda mentorji, svetovalci, svétniki – to ne zadošča. Šolska paleta mora imeti v nazivih in količini mesečnega zaslužka širši razpon. Človek se mora ob njej spomniti najmanj na čarobne barve milih Disneyjevih risank. Pravi učitelji morajo biti kakor Disneyjevi junaki. Njim pa gotovo pritiče tudi

naziv svetnika, do kakršnega bi nedvomno prišli tudi na bazi statistike o jutranjem vstajanju učiteljev iz postelje. Z njimi bi ministrstvo prihranilo marsikakšen dinar, vsekakor bi bili svetniki, do katerih bi prišli s pomočjo že prevečkrat omenjene študije, cenejši od Disneyjevih. Zlahka bi se namreč odrekli tistim nekaj tisočakom, ki bi si jih prislužili z nazivom, ki bi moral imeti primat pri razvrščanju učiteljev v kategorije. Kolikor pa sam poznam svetnike, bi se po vsej verjetnosti odrekli celi plači. Ministrstvo bi s svetniki v vsakem pogledu veliko pridobilo, poleg tega pa bi z vpeljavo svetnikov v učiteljsko življenje kar najpreprosteje in učinkovito dosegli, da bi imeli šolniki med ljudmi neprimerno večji ugled kot danes. Ni dvakrat reči, da bi presegel ugled junakov iz Disneyjevih risank.

Upati je, da med svétnikom in svetnikom ne bo zeval preglobok prepad. Vsekakor je treba paziti, da razlike ne bi bile uničujoče. Ne vem, mogoče vstajajo svetniki iz postelje z obema nogama hkrati, če ne uporabijo pri tem kar obeh peruti. Ko bo velevažna raziskava opravljena, se bo megla nad učiteljevimi jutri vsekakor razkadila. Za začetek kar dovolj.

Ministrstvo za šolstvo in šport čaka kup neodložljivih nalog, med sabo tako tesno prepletenih in ravno zato še bolj zapletenih. Če bi imeli najbolj briljantni učitelji naziv ali status svetnika, potem bi mogoče prišli glede verouka do skupnega jezika in nemara celo do Boga. S svetniki bo to gotovo izvedljivo, a previdnost nikakor ni odveč. Ker bodo neprestano na poti od ljudi do Boga, bodo nenehoma izpostavljeni hudemu prepihu. Zato bodo še prej kakor drugi učitelji staknili kronično vnetje ušes. To bi bilo seveda nedopustno, saj učitelje že sedaj pesti enormno število kroničnih nadlog. Zdrav učitelj pa je prvi pogoj za zdravo poučevanje. V razredu si je težko predstavljati učitelja, ki bi predaval s kučmo na glavi. Takšnega bi starši nadobudnih učencev lastnoročno nagnali, kajti vedeli bi, da je bolan. In kako naj, lepo vas prosim, deli pridnim učencem okužbe namesto pohval! Tega niti svetniki nê bi dopustili, četudi bi imeli neprestano Boga na jeziku. Preden prideš v nebesa, je treba na Zemlji odsedeti trdo prisluženi obrok. In če si bolehen, te rit še bolj boli.

Dober učitelj nikakor ne sme biti strahopeten. A tudi s pogumom ne gre pretiravati. Strah in pogum morata biti v zdravem ravnovesju. Zaradi kroničnih bolezni je to seveda presneto težko. Na srečo medicina in psihiatrija napredujeta, in če bosta hodili z roko v roki z učiteljskimi nadlogami, bo učitelj manj bolehal in bo znal postaviti tako strah kot pogum na pravo mesto.

Če si bolan, vse pomešaš. Navadno že dolgotrajna, čeravno nizka temperatura nepopravljivo destabilizira človeški organizem, bolj občutljiv

kakor vsaka antena, ki sprejema signale iz vesolja. Učitelj, spričo bolezenskih nadlog vržen iz ravnotežja, ne more uloviti niti signalov iz najbližje soseske. Z boleznimi je velik križ, zlasti če naskočijo učitelja. Njihov pogum je šel zavoljo bolehnosti marsikdaj v napačno smer. Če bi jo vsaj s tekom uravnavali, bi bilo neprimerno bolje; toda kdo je v težkih časih sploh pomislil na tek.

K napačno usmerjenemu pogumu niso pripomogle le sramotno nizke plače, temveč tudi komunizem s svojimi premočrtnimi zahtevami o idejno neoporečnem učitelju. Zato pa so tudi postali učitelji vsaj na videz enaki; o svetnikih ni bilo niti govora, o njih se ni šmelo nikjer govoriti. Marsikdo je z namenom, da bi potlačil svojo idejno oporečnost, preusmeril svoj pogum od nadrejenih zakrknjencev k nedolžnim učencem. Ker je bil bolan, se ni tega niti prav zavedal. Zato bi bilo krivdo za nastalo stanje krivično pripisati učiteljem

Da ne bom razmetaval s poučnimi primeri, naj navedem le enega, s stališča pisateljskega oblikovanja na moč značilnega. Raje bi ga ponavljal v nedogled z nešteti niansami, ki jim nikoli ne prideš do konca, kakor pa dolgočasno našteval nepopravljive krivice zaradi takšnega ali drugačnega bolezenskega vzroka. Ob naštevanju se spomnim na imena ljudi, v krvavem boju padlih za domovino. Njihova imena so neizbrisno zapisana na nagrobnih ploščah ali celo spomenikih. Ampak naši šolniki zaradi svojih boleznih navadno ne umrejo tako kmalu, temveč trpijo dlje kakor kakšni narodni heroji.

Talentrana deklica ni in ni hotela vaditi violine sedem ur na dan. Mimogrede naj povem, da danes izkopava iz zemlje najmanj pol milijona stare kosti pračloveka in veliko razmišlja o času. Njen učitelj si je na vsaki njeni uri violine pulil obilne šope las z vročične glave in po vsem telesu drgetal, kakor da bi violino poučeval polarnega medveda. Deklica ga je pomilovalno opazovala, kakor da bi že takrat vedela, kaj bo od njega ostalo čez pol milijona let. Učitelj seveda v vnemi, kako iz nje napraviti svetovno klaso, tega še dolgo ni opazil in slep za vse drvel skoz njene neprečiščene lestvice proti severnemu tečaju. Sprva je staršem govoril o njenih idealnih rokah, kot nalašč ustvarjenih za violino in samo za violino. Takšne roke bi morali čuvati in jih čez dan, kadar seveda ne bi vadila violine, zaklepali med zlat nakit njene mame. Zločin je, če takšne roke igrajo košarko ali rokomet. Takšne roke je treba negovati. Če jih bo trenirala, po milijonkrat zaigrala vse durove in molove lestvice, trozvoke, septakorde, obrate, terce, sekste, oktave, decime itn., bo še mrtve obujala v življenje, je za začetek rotil njene starše. Učitelj violine je namreč nekaj slutil, ni pa čisto zadel. Danes ne obuja mrtvih, ampak je čisto srečna, ko ugotavlja starost njihovih kosti in način,

kako so umrli.

Za božjo voljo, nekaj morajo storiti z njenimi prsti in rokami. Njeni prsti so obdarjeni z ravno pravšnjo kilometražo in neprecenljiva škoda bi bila, če bi jih zanemarila in potem celo življenje furala po makadamu.

Kot vem, ni v glasbeni šoli na sprejemnih izpitih še nihče spraševal o velikosti spolnih organov ali pa si jih ogledal, kot to počnejo zdravniki pri obveznih zdravniških pregledih šoloobveznih otrok ali kasneje rekrutov. Še kasneje pa ni nič več obvezno, takrat si tako rekoč že zrel za odpad. Kdo ve, mogoče pa vpliva velikost spolnih organov na veličino igranja! Zdi se, da so glasbeni učitelji preveč sramežljivi, da bi načeli takšna delikatna vprašanja. Sramežljivo vztrajajo pri rokah in prstih pa pika. Še nog se ne pritaknejo. Pa duša, jo kdo meri, preden otrok začne igrati na violino? Pa srce? Mar ni sta duša in srce vsaj toliko pomembna kot prsti in roke? Zakaj učitelji tako trmasto vztrajajo pri vedeževanju iz rok in stavijo na njihovo odločilnost?

Ne pravim, da bi se dalo igrati na violino brez rok. Violinist res ne more vzeti loka v usta, kot to lahko počne slikar s čopičem in potem pridno slika. Med violinisti ni takšnih hvalevrednih izjem. Violinistov ne moreš primerjati niti s Pavarottijem, ki samo odpira usta, je špagete in je nedvomno največji pevec med pujski.

Vsaj v glasbeno šolo bi morali uvesti enotna merila za vse organe, brez katerih ni mogoče igranje. Tudi to delo še ni opravljeno in ga v imenu vseh glasbenih učiteljev najtopleje priporočam ministrstvu za šolstvo in šport. Enotna merila so temelj za zdravo, trdno stoječe poučevanje. Glasbeni učitelji smo žalostni, ker niso vsi Slovenci virtuoz. Glasbeni učitelji lahko veliko pripomoremo k ugledu Slovenije, za kar smo pripravljene žrtvovati vse svoje znanje. Pisatelji in politiki preveč govorijo, mi si bomo raje meli roke. Od tega bo več koristi, če že govorim v imenu učiteljev in zanje zastavim kakšno dobro besedo. Učitelji glasbe vendar izobražujejo bodoče virtuoz, in če živiš z majhno učiteljsko plačo, imaš nespodbitno prakso. Za takšno življenje moraš biti resnično virtuoz, če hočeš preživeti.

Deklica še zmeraj ni hodila na ure violine pripravljena, kot bi si želel njen učitelj. Čudno se mi zdi, da ni postal plešast. Spet je dal, tokrat s priporočenim pismom, poklicati njene starše na razgovor v šolo. Ko sta stopila v razred, si je nataknil očala in jima že s tem skušal dati vedeti, da je z njuno hčerko vse narobe, kaj narobe, katastrofa se približuje, potres, povodenj, tretja svetovna vojna, neznana bitja iz vesolja. Naj malo pogledata okrog sebe, saj za to imajo starši oči. Mogoče zahaja v slabo družbo, kajti če kam zahaja, skoraj ne more biti drugače. Dobrih družb skoraj več ni, olikanost se je zgubila in vsi po vrsti preklinjajo kot za stavo. Mogoče je, da

ji tudi disko klubi razbijajo natančnost sluha. V puberteti je zlasti dekleta treba trdo priviti in pri tem pozabiti na lažno usmiljenje, če nočeta, da je ne bodo mlini neprimerne družbe zmleli v kiso, neuporabno moko. Kupite pas in premlatite svojo punco, da bo takoj po šoli prihajala domov in z violinskim ključem odpirala vrata. Vse drugo je mlatenje prazne slame, čas pa nezadržno odteka med vzdihujoče mlatiče, je uporabljal nazorne prispodobе, da bi se čim bolj priljubil staršema, zagrizenima ljubiteljema literature, kar je nesporen dokaz, da ima literatura še zmeraj kaj početi na svetu.

Učitelju violine ne gre odreči visokega nivoja. Če pa bi še tekel – a človeka pri sedemdesetih najbrž ni tako enostavno navdušiti za tek – bi najbrž tudi na tekaški stezi marsikaj pomembnega dosegel. Ampak vse naše želje se ne bodo nikoli uresničile, zavoljo tega si ne gre delati skrbi.

Starša nista sledila učitelju oziroma njegovemu pogumu, in oče se ni odločil vzeti orožja iz hlač, ko je dobro razmislil o vseh razsežnostih mučnega postopka. Pač ne bo postala virtuoz. Ne bo prva niti zadnja. Navsezadnje se da živeti brez vsakodnevnega ploskanja poslušalcev. Očeta v tem primeru ni premamila varljiva dimenzija uspeha. V spomin si je priklical celo vrsto neuspešnih virtuozov. Pa ne da ne bi odigrali Paganinija ali Tartinija več kot sto šestinsedemdeset na minuto. Ne, celo čez dvesto so leteli po strunah. A to je bilo tudi vse. Čez dvesto so že šli, a to je bila hitrost brez omamnega občutka. Vedno so drveli po eni in isti cesti, niti na levo niti na desno se niso nikdar ozrli. Prepotovali so ves svet, a razen koncertnih dvoran jim ni uspelo pogledati in začutiti nobenega mesta.

Oče je veliko premišljeval in je prišel do spoznanja, da še atlet toliko ne predirka. Življenje virtuozov je bolj naporno od življenja atleta, da, celo slepca. Slepca lahko pelješ za roko čez cesto, virtuoz pa je sploh nikoli ne prečka. On drvi naravnost, premočrtno. Pločnikov zanj ni, pločniki ne spadajo v koncertno življenje. Pločniki so pač za počasne pešce, ampak virtuozji so hitri, koncertnih dvoran po svetu pa veliko, da ne govorim o še večji konkurenci med samimi virtuozji. Med seboj bi se najraje požrli, toda na srečo imajo za kaj takega premalo časa. Še vremenskih napovedi jim ne uspe prebrati, čeprav je treba resnici na ljubo povedati, da v koncertnih dvoranah niso odvisni od vremenskih razmer.

Dekle se je nekaj časa še mučila z violino, učitelj pa z njo še dvakrat bolj. Muk je bilo povsod dovolj, še vrata razreda, v katerega je dvakrat na teden vstopala, so pri odpiranju in zapiranju zacvilila tako presunljivo, kakor da bi jih dajali iz kože. Po vseh mogočih in nemogočih mukah je slednjič opustila zanj neznosne akrobacije z ne vedno milo zvenečo muzo. Če ji danes kdo omeni violino ali njenega učitelja, ji postane slabo, poišče

najbližje stranišče in neutolažljivo zabruha. Violina ni postala njena dobra vila, zato pa je že našla princa, s katerim se bo poročila in srečno živela do konca življenja. To napišem zato, da ji še sam ne bi zagrenil nekaj let življenja. Nisem učitelj violine, temveč učitelj violončela; violončelo pa je starejši violinin brat in kot starejši tudi bolj izkušen.

Pas še dandanašnji marsikdaj in marsikje veselo poje, včasih lepše kot violina. Če bi bil skladatelj, bi že zdavnaj napisal zbirko duetov za violino in pas ali pa za pas in violino, odvisno od tega, kdo bi bil solist in kdo bi imel spremljevalno vlogo. In treba je priznati, da je marsikdo uspešno diplomiral s pomočjo pasu in še zdaj čuti maroge na riti, ko sedi na petem ali sedmem pultu filharmonije, drugim pa, ki so sledili odpasanim stopinjam svojega učitelja in se prepasali z učiteljskim poklicem, se zdi vredno ohranjati tradicijo in jo nadaljevati tudi v demokraciji.

Ja, redki so otroci, ki radi prostovoljno vadijo po sedem ur na dan, a včasih se zgodi čudež. To seveda ni zanimivo za umetniško literaturo, kvečjemu za biografijo tega ali onega virtuoza, hitrejšega od svetovnega prvaka na deset tisoč metrov.

Navzlic uspehom, katerim bo pas najbrž tudi v prihodnosti tu pa tam odpel refren, bo nemara le nekoliko preveč problematično učitelju, ki propagira boleče metode, podeliti naziv svetnika. Društvo proti mučenju živali rado povzdigne glas, pa tudi različna društva proti kršitvam človekovih, zlasti pa otrokovih pravic še niso utihnili in bodo mogoče utišala kakšen pas. Ampak z dobro voljo, če bi učene glave na ministrstvu za šolstvo in šport debatirale tri dni in tri noči, kakšno čik pavzo jim tu pa tam seveda privoščim, bi se dalo razrešiti tudi ta problem. Tri dni in tri noči je cela večnost in res nimam nič proti, če bi uslužbenci ministrstva za šolstvo in šport prejeli polovico učiteljeve plače ali na primer sedeminpetdeset procentov in pol, kar se lepše in predvsem natančneje sliši. Ko bo prišlo do tega, bomo vsi zadovoljni: tako uslužbenci ministrstva kot tudi učitelji, pa še sodelovanje med enimi in drugimi bo na neprimerno višjem nivoju. Kdor je optimist, se mu nedvomno obetajo lepši časi, pesimisti pa nimajo v šolstvu tako ali tako nič iskati. Saj jih kmalu več ne bo, razen če ne bodo po novem jemali na šole za učitelje diplomante pomožnih šol. Hec bi vsekakor bil in smeh je za zdravje zaželen. Samo da ne bo letel na diplomante pomožnih šol. Potem lahko kar zaklenemo vrata normalnih šol in se odslej naprej zanesemo na naravne talente, kakršen vsekakor moraš biti, če hočeš postati virtuoz. In če se vse srečno konča, ostane pas le postranski pripomoček pisateljevega navdiha in učiteljskih črnih kronik.

Sam ne odobravam sedemurnega igranja instrumenta na dan, četudi bi

zavoljo tega začutili pomanjkanje vrhunskih virtuozov. Po mojem bi se poslušalci Cankarjevega doma zlahka navadili na kakšen kiks izvajalca, ki se mu je uspelo prebiti na koncertni oder s polovičnim časom. Tri četrt poslušalcev sploh ne bi zaznalo kiksa, tri četrt od preostalih pa komaj čaka na to, kdaj se bo zgodil kiks, šteje jih in si pomaga s prsti, ki jim je v kakšnem primeru čisto malo manjkalo, pa bi postali prsti virtuozov, in potem med sabo komentirajo najmanjše tehnične spodrsrljaje, kakor da bi bila bomba priletela v dvorano in se razletela. Tista četrtnina od četrtnine pa je, kakorkoli že pogledamo na stvar, komaj omembe vredna manjšina in zaradi nje ne bi bilo dosti manj poslušalcev v dvorani. No, nekaj je tudi takih, ki se strinjajo z menoj in sem jih še najbolj vesel.

Nekateri vrhunski izvajalci igrajo danes že tako brezhিবno, da mi postane na koncertu pošteno dolgčas. Njihov trud je preplavila praznina, ki jo skušajo nadomestiti s hitrostjo, med katero ne vidijo nič, in poslušalec, ki ne gleda zgolj na hitrost, tudi nič ne vidi ali sliši. Praznina je marsikdaj briljantna, toda mrtve starke ne oživi niti briljantna ogrlica na njenem vratu. Hitrost violinistov ali pianistov niti njim samim ne more dati tistega zadoščenja kakor tekačem. Sedemurnega igranja me je strah, s sedemurnim igranjem se počasi, a zanesljivo oddaljuješ od življenja. Hitrost virtuozov je v mnogih primerih tek mimo življenja, avtocesta pelje v sončni zahod, ki ga več ne zaznajo. Podobni postajajo stroju in ne zavedajo se, da bo v njihovem primeru stroj kmalu močnejši od človeka. Nekega lepega dne bomo samo pritisnili na gumb in prehiteli vsakega virtuozov. Ja, zmeraj se ne gre zanašati na hitrost, šele pri teku pravzaprav pogruntaš, da hitrost ni vse. Samo tečeš in svet se odpira. Kako preprosto gre to!

Če razmišljam s trezno glavo, pridem do sklepa, da lahko postane otrok, ki vadi violino sedem ur na dan, namesto uspešnega virtuozov robot, ali kar je še huje, nevarna pošast. Robot je pač robot, človek pa po naravi nima dispozicij za robota. Zločini, za katere se zdi, da so bili storjeni brez slehernega razloga, so nemalokrat plod prevelikega hlastanja za uspehom. Če ni zmag na bojnem polju, potem je treba zmagovati drugje. To rad ponavljam, čeprav ponavljanje navadno ni v prid pisateljem. Naša civilizacija ne zna živeti brez zmag. V tistem hipu pa, ko bomo premagali naravo, bomo sami sebe obsodili na smrt, in kot je videti, se nam ta trenutek neizbežno približuje.

Ni naključje, da sem v sanjah drvel zmagi naproti, čeprav sem na njen račun na vsakem koraku zbijal šale, kar še zdaj počnem in ne vidim resnega razloga, ki bi mi prigovarjal, naj se zresnim. In kaj naj bi pomenilo, da sem imel trden namen odpraviti se na svetovno prvenstvo v atletiki, trenirati več

kot kadarkoli prej, iz sebe stiskati poslednje kaplje znoja, garati kakor malokdo drug, se odtegovati drugim radostim življenja, ki bi si jih lahko en dva tri poiskal. Najbrž zgolj to, da ni enostavno zapustiti civilizacije, ki mi je postavila temelje njej primerne razmišljanja, in oditi med Indijance, ki jih je naša vrhunska civilizacija skoraj zbrisala s površja nam tako nesrečno kruhoborsko dodeljenega planeta.

Dolgo sem premleval, preden sem se odločil za dolgo popotovanje. Konec koncev sem vedel, da se bom vrnil tako drugačen, da si mogoče ne bom znal več pogledati niti v oči, odtrgati jabolka z drevesa. Zato sem si rekel, da bo svetovno prvenstvo še najboljša priprava za dolgo popotovanje, rekel sem si, da se spleča stisniti zobe in poiskati čim boljše proge za trening. Če bi se na Stockholm spomnil pred dvajsetimi leti, bi mi najbrž ostalo več časa za dolgo popotovanje. Ampak nikoli ni prepozno. O tem me znova in znova prepričuje vsak korak, in ko bo pomlad, bo mogoče tudi tale knjiga končana, jaz pa nared za novo popotovanje. Priznam, da bi rad obkrožil Zemljo in pri tem imel veliko veliko časa.